

| Imatge de la comarca |

Una masia de ruïna i solitud al Parc del Garraf

La masia Coll d'Entreforc, a Sant Pere de Ribes

Jordi Casas

A la Caminada Popular de Sitges, que sempre té lloc a finals del mes d'octubre, els organitzadors ofereixen als participants, un cop acabada, un aperitiu perquè es refacin del cansament. És una cosa molt celebrada, però no són els únics en fer-ho. Altres caminades de la comarca també ho fan. La de Sitges, però, és la més generosa de totes. A banda de l'aperitiu final, els caminants també reben, a meitat de l'itinerari i després d'haver passat un temps prudencial de l'esmorzar, uns bons talls de coca, que els van molt bé per aconseguir acabar la ruta.

Aquesta mena de segon esmorzar, a l'última edició de la Caminada, es va repartir en un indret prou conegut pels assidus al Parc Natural del Garraf. Un indret que, sent terme municipal de Sant Pere de Ribes, sembla ser territori sitgetà per la seva proximitat al camí de la Fita; un indret que és un punt de referència, i que esdevé singular per la seva solitud i la presència de les ruïnes de la masia de la nostra *Imatge* d'avui, que s'ha conegut des de sempre pel nom de Coll d'Entreforc, un terme molt descriptiu i exacte del seu emplaçament dominant sobre el fondo del Forcall, i prop d'una cruïlla de camins.

Per a sorpresa d'aquells excursionistes que feia temps que no passaven per aquell lloc, ara, a la masia, ja no s'hi està ningú. És el més raonable per l'estat de gairebé ruïna total en què es troba la construcció. Tot i així, fins fa uns anys, aquest estat de ruïna de la casa no era impediment perquè fos el refugi d'un home solitari que els excursionistes tant el podien trobar a l'ombra del garrofer que hi ha on potser hi havia l'era amb la companyia d'uns gossos o en plena pujada de la Fita carregat amb alguns paquets, fent camí cap a la casa. Semblava una persona inofen-

DIARI

siva i se li podia dir alguna cosa, tot passant. No obstant això, com que la solitud avui no està ben vista, li van posar un mal nom que va passar després a rebatejar la casa. La seva ocupació era *vigilar* els boscos dels voltants i també s'entretenia recuperant alguna cosa de les deixalles del clausurat abocador de Sitges, que queda bastant a prop.

Aquest personatge ara s'ha fet fonedís, i es diu que així és perquè el van obligar a marxar després d'un canvi de propietat de la casa. El nou amo tenia intenció de refer la malaguanyada masia. Per poder fer-ho va arranjar i alterar pel seu compte l'antic senderó que hi portava des del camí de la Fita. Aquesta acció en una zona protegida va provocar certs enrenou legals que, al final, el van fer desistir de tirar endavant el seu propòsit. El que n'ha quedat és un camí per on ara pot circular un cotxe de muntanya, un camí que en arribar al fon-

do del Forcall, sota la casa, fa una pronunciada marrada que els excursionistes eviten tot pujant per una dreuera ben indicada amb un pal de GR que porta fins davant mateix de la masia.

Pel Coll d'Entreforc passa aquest GR acabat d'esmentar, que és el camí dels sitgetants que peregrinen a peu a Montserrat. Es un camí marcat amb els senyals propis d'un sender de Gran Recorregut, és a dir, amb ratlles blanques i vermelles. Està reconegut com a GR 5, i, a més d'arribar fins a la Moreneta, d'allà s'allarga fins al poble de Canet de Mar, a la comarca del Maresme. Una *topo-guia* del sender editada l'any 1988, indica que des de la plaça de l'Estació de Sitges fins a la masia hi ha 4,05 quilòmetres, que es poden fer en 53 minuts.

A les pàgines d'aquesta guia llegim que és una masia *semi-abandonada*. Més coses diu, però, la guia d'elaboració pròpia dels excursionistes vilanovins de l'A.E. Talaia feta amb ocasió d'organitzar l'any 1987 una travessa dita de Vilanova al Canigó, en diferents etapes. Una d'elles va ser la Sitges-Olesa de Bonesvalls, que va transcórrer per aquest camí marcat com a GR 5.

El text preparat per la Talaia ens parla que la casa havia estat sempre propietat de can-

Marcer de Jafra, segurament ja des de l'any 1611, quan apareix per primera vegada en un capbreu el nom de la masia que, per cert, al llarg del temps s'ha escrit en diferents versions (Coll d'en Trafor, Mas de Contrafor, etc). A l'arxiu de Sant Pere de Ribes, per altra banda, a un llibre d'Apeo, del 1847, consta aleshores com a propietat de Mariano Marcer, de Jafra. En un altre document ribetà, aquest del 1922, una vídua de Marcer, Maria Ràfols, era qui tenia la propietat aleshores. Se sap també que, en una època, va tenir uns masovers de nom Catasús. L'últim d'ells era un home també solitari, conegut per Peret Bigotis, que, tot i sentir-se malalt, s'entossudia a morir a la casa, negant-se a ser traslladat a l'hospital de Sitges. Va morir finalment a Sitges l'any 1974.

La masia és una casa amb teulada de dues vessants. És una construcció modesta, encara que, podríem dir, amb el *lux* de tenir un forn de pa i un rellotge de sol. Avui ofereix un aspecte lògic de pobresa i ruïna (potser un dia manaran enderrocar-la del tot), ressaltada per la dispersió dels seus voltants de rajoles i teules trenca-

des. Les mateixes llindes de les diverses obertures, als dos portals i a una majoria de finestres, ens revelen el seu origen

modest. Són llindes de fusta. En el portal del costat del camí d'accés, possiblement, al celler, la fusta de la llinda presenta fins i tot curvatures naturals, però segueix aguantant. L'existència de dos portals sense gaire diferència, i al seu damunt la seva finestra, fa pensar en una casa dividida en dues. És més corrent veure en aquest tipus de masia un sol portal situat al centre de la façana, en el lloc que, més o menys, ocupava el forn de pa.

La possibilitat que fossin dues cases també es nota en el fet que una part presenta més ruïna que l'altra. Una està sense teulada i l'altra encara té coberta perquè pel finestró del pis es veu fosc a l'interior. L'interior de l'entrada d'aquesta part també és fosc però com a conseqüència del foc que s'hi deu haver fet, que ha ennegrit tota l'estança amb unes bigues que encara suporten el terra del pis, l'escala que hi puja, i el forn de pa, que avui només conserva la boca del forat d'entrada. Fa uns anys encara es conservava part de l'estructura exterior. Del rellotge, l'únic que en queda és el seu estil, que ja no és útil perquè està torçat.

A la part del darrere de la casa, tocant el camí que baixa del coll de la Pota de Cavall, hi ha un cup rectangular que era tot bastit de cairons, dels quals només es conserva una filera. Deuria recollir raïm d'unes vinyes properes que avui no existeixen. Hi ha camps en els fondos i llocs plans, però tenen l'aspecte de ser camps llaurats amb la missió d'atreure la caça i dels quals tenen cura els caçadors de mas Maiol. En un lloc més amagat, ran la paret d'un afegit, hi ha un pou convenientment tapat.

Pels voltants de la casa hi ha més vegetació respecte anys enrere, més pins, molts margallons i una sorprenent abundor de figueres de moro. També hi ha uns magraners silvestres, però de figueres de moro, n'hi ha per tot arreu, com una planta invasora, davant de la mateixa casa sense lògica i sobretot a la part on dona més el sol. Tot i així, deuen fer goig aquestes figueres amb les pales carregades quan toca, allà pel setembre, si és que en donen. Ara no en queda ni una de mostra que ens ho faci assegurar.

